

Gläserné Nagyillés Anikó

Katolikus férfi és női kép a Szívárdá gyermeknevelésében

A Szívárda gyermekegyesület nagy hangsúlyt fektetett a gyermekek vallásos nevelésére, amelynek egyik fontos célja a keresztény szellemben élő felnőttek felnevelése volt. Ezt közvetítették a szívárdavezetők számára készült kézikönyvek, illetve az imakönyvek és regények is. Kisebb mértékben, de levéltári forrásokon az is vizsgálható, hogy ez miként jelent meg egy konkrét közösség, a szeged-rókusi szívárdisták esetében. A kettő összefüggött egymással, hiszen a szegediek is ezeket a köteteket olvasták, de a gárdavezetők a magyarázataikat igyekeztek a csoportok életkorához, társadalmi közegéhez igazítani és természetesen függött a szívárdavezető világlátásától is. Miként kell viselkedni egy vallásos felnőttnek és mik a legfontosabb szerepei a társadalomban, illetve a családban? Előadásomban ezeket vizsgálom meg.

Gyöngyössy Orsolya

Gyermekvédelmi intézkedések és a gyermekek életkörülményei Csongrádon a 19-20. század fordulóján.

A többségben római katolikusok lakta Csongrádon a gyermekek gondozása, nevelése, mindennapjaik menete számottevően nem tért el attól az összképtől, melyet a néprajzi szakirodalom az ország más tájegységeit vizsgálva már korábban felvázolt. A 19-20. század fordulóján azonban olyan, a helyi viszonyokra (Tisza-parti város, agrártelepülés stb.) szabott intézkedések léptek életbe, melyek a szülők és gyermekek sorsát egyaránt könnyíteni igyekeztek. A csendőrség Tisza-parti őrzáratai, a „nyári menedékházak” és hasonló intézmények mind azon eszme szülöttei, mely szerint a gyermekek testi-lelki jól-létének ügye, életének biztonsága nem pusztán családi, de társadalmi érdek, melynek minden rendelkezésre visszaemlékezések és az önkormányzati rendelkezések alapján vázolom fel a csongrádi gyermekek életkörülményeit a 19-20. század fordulóján, különös tekintettel a gyermekek védelmét célul kitűző intézkedésekre.

Hajdú Ildikó

Költöző családok a Bodroghözben – Pácín és Cigánd

A Bodroghöz történeti földrajzi mikrorégiója hosszú évszázadokig elzárt terület volt. A Tisza-Bodrog-Latorca által határolt terület így a folyószabályozásokig meg tudta őrizni egységes etnikai identitását. Ebben a folyamatban a vízrendezés hozott változásokat, amely új gazdasági alapokat és mindezek mellett komoly társadalmi konfliktushelyzeteket teremtett. Bár jelentős területeket vontak művelés alá, a földhöz jutás a társadalom jelentős része számára mégsem volt lehetséges. Ez vezetett a 19. századi földosztó mozgalmakhoz, szövetkezetekhez, majd vitte Európába és Amerikába családok százainak férfitagjait. A külföldön megszerzett vagyon azonban itthon teremtett új, jobb életlehetőséget és vezetett a települések és családok fejlődéséhez. E folyamat azonban a II. világháborút követően drasztikusan megváltozott. Az erőteljes iparosítás, a családok szövetkezetekbe kényszerítése, az iskolai oktatás lehetőségeinek kitágulása mind erőteljesebben járult hozzá a költözéshez, a települések lakosságszámának csökkenéséhez, mely a mai napig nem ért véget. Egyre erőteljesebben van jelen a külföldi